

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

КОРЖ Р. В.

УДК 336.67: 664

Корж Р. В. Результативність діяльності харчових підприємств України

У науковій статті представлено результати оцінювання результативності діяльності підприємств харчової промисловості. Логіка оцінювання представлена у фінансовій проекції та охоплює такі змістовні аспекти: структуру капіталу, прибутковність і ділову активність. Структура капіталу харчових підприємств оцінена з позицій фінансового ризику, який визначений ступенем залежності від зовнішніх інвесторів і кредиторів і рівнем забезпеченості запасів власними оборотними коштами. Зроблено висновок про високий рівень фінансового ризику, який був характерний для підприємств харчової промисловості протягом 2007 – 2011 рр. та обумовлений зменшенням частки довгострокових джерел у структурі фінансування активів. Позитивною характеристикою структури капіталу досліджуваних підприємств є порівняно невисоке значення середньозваженої вартості їх капіталу. Однак, незважаючи на це, функціонуючий капітал харчових підприємств забезпечує прибутковність активів меншу, ніж витрати на капітал, що обумовлює руйнування фундаментальної вартості підприємств протягом досліджуваного періоду. Основні фактори, що негативно впливали на зміну рівня економічної рентабельності харчових підприємств: зменшення рентабельності реалізації продукції, погіршення ліквідності та уповільнення оборотності дебіторської заборгованості. Аналіз ділової активності дозволив зробити висновки щодо екстенсивного розвитку техніко-технологічної бази харчових підприємств і зменшення їх інноваційної активності.

Ключові слова: результативність, харчові підприємства, структура капіталу, прибутковність, ділова активність.

Рис.: 2. **Табл.:** 6. **Бібл.:** 9.

Корж Роман Віталійович – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки підприємств, Криворізький економічний інститут Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана (вул. К. Маркса, 64, Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., 50000, Україна)
E-mail: romakiev@online.ua

УДК 336.67: 664

UDC 336.67: 664

Корж Р. В. Результативность деятельности пищевых предприятий Украины

Korz R. V. Effectiveness of Activity of Food Companies of Ukraine

В научной статье представлены результаты оценки эффективности деятельности предприятий пищевой промышленности. Логика оценки представлена в финансовой проекции и охватывает следующие содержательные аспекты: структуру капитала, прибыльность и деловую активность. Структура капитала пищевых предприятий оценена с позиций финансового риска, который определен степенью зависимости от внешних инвесторов и кредиторов и уровнем обеспеченности запасов собственными оборотными средствами. Сделан вывод о высоком уровне финансового риска, который был характерен для предприятий пищевой промышленности в течение 2007 – 2011 гг. и обусловлен уменьшением доли долгосрочных источников финансирования в структуре капитала. Положительной характеристикой структуры капитала исследуемых предприятий является сравнительно невысокое значение средневзвешенной стоимости их капитала. Однако, несмотря на это, функционирующий капитал пищевых предприятий обеспечивал доходность активов меньше, чем затраты на капитал, что обусловило разрушение фундаментальной стоимости предприятий пищевой промышленности в течение исследуемого периода. Основные факторы, негативно влиявшие на изменение уровня экономической рентабельности пищевых предприятий: уменьшение рентабельности реализации продукции, ухудшение ликвидности и замедление оборачиваемости дебиторской задолженности. Анализ деловой активности позволил сделать выводы об экстенсивном характере развития технико-технологической базы пищевых предприятий и уменьшении их инновационной активности.

Ключевые слова: результативность, пищевые предприятия, структура капитала, доходность, деловая активность.

Рис.: 2. **Табл.:** 6. **Библ.:** 9.

Корж Роман Витальевич – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономики предприятий, Криворожский экономический институт Киевского национального экономического университета им. В. Гетьмана (ул. К. Маркса, 64, Кривой Рог, Днепропетровская обл., 50000, Украина)
E-mail: romakiev@online.ua

The article provides results of assessment of effectiveness of activity of the food industry companies. It presents the assessment logic in the financial projection and covers the following substantial aspects: structure of the capital, profitability and business activity. The structure of the capital of food companies is assessed from the point of view of financial risk, which is identified with a degree of dependence on external investors and lenders and level of securing reserves with own circulating assets. The article makes a conclusion about a high level of the financial risk, which was typical for the food industry companies during 2007 – 2011 and caused by reduction of the share of long-term sources of financing in the structure of the capital. A positive characteristic of the structure of the capital of the studied companies is a relatively low value of the weighed average cost of their capital. However, despite this fact, the functioning capital of food companies ensured assets profitability less than the cost of capital, which resulted in destruction of the fundamental cost of the food industry companies during the studied period. The main factors that had negative influence upon the change of the level of economic profitability of food companies: reduction of profitability of products sales, deterioration of liquidity and slowing down of turnover of receivables. Analysis of business activity allowed making a conclusion about the extensive character of development of the technological base of food companies and reduction of their innovation activity.

Key words: effectiveness, food companies, structure of the capital, profitability, business activity.

Pic.: 2. **Tabl.:** 6. **Bibl.:** 9.

Korz Roman V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Business Economy, Kryvyi Rig Economic Institute of the Kiev National Economic University named after V. Getman (vul. K. Marksa, 64, Kryvyi Rig, Dnipropetrovska obl., 50000, Ukraine)
E-mail: romakiev@online.ua

Динамічний розвиток економічних процесів, їх гуманізація і змістовні трансформації в контексті глобальних викликів обумовлює необхідність переосмислення місця та ролі підприємства як первинного відокремленого суб'єкта отримання економічних результатів. Концепція результативності діяльності виступає окремим етапом розвитку теорії економічної ефективності, що дозволяє використати найвагоміші наукові надбання з цієї сфери, а також включити до сфери аналізу широкий спектр додаткових характеристик економічних явищ. Перегляди наукових теорій і парадигм економічної науки, орієнтовані на більш ефективне вирішення традиційних економічних протиріч між безмежними потребами й обмеженими ресурсами, між виробничими вимогами та споживчими уподобаннями, між поточними фінансовими результатами та стратегічними цілями розвитку, між економічними інтересами окремого суб'єкта господарювання та суспільства в цілому [1]. Вирішення цих суперечностей відбувається в усіх сферах людської діяльності, але особливо актуальності набувають з урахуванням необхідності удосконалення управління підприємствами, у процесі використання факторів виробництва й отримання доданої вартості та її розподілу. Актуалізація досліджень проблематики результативності підприємств також пов'язана із сучасним етапом розвитку теорій продуктивності, конкурентоспроможності, стратегічного менеджменту, інституційної теорії фірми.

Фундаментальні аспекти результативності діяльності підприємств присвячені праці багатьох видатних науковців, але особливо слід виокремити праці В. Паретто, Е. Барона, П. Друкера, Ф. Хайека, М. Алле, К. Куросави, А. Лоурола, Д. Скотт Сінка, Д. Нортонна, Т. Пітерса, Р. Уотермана, Ю. Шрейдера, Т. Хачатурова, С. Ейлона, Б. Голда, Ю. Сьозана, С. Покропівного, В. Гейця, І. Прокопенка, А. Матлина, А. Барсова, В. Московича, В. Батрасова, А. Сильченкова, В. Прядка, В. Хрипача, А. Борисова, Р. Петухова та інших. Серед вітчизняних науковців слід відмітити вагомість наукових результатів О. Бутніка-Сіверського, О. Олексюка, Н. Клімаш.

Основною метою даної наукової статті є визначення результативності діяльності підприємств харчової промисловості, які формують продовольчу безпеку країни, забезпечуючи населення необхідними продовольчими товарами, а також входять в першу п'ятірку галузей з наповнення державного бюджету та посідають друге місце (після металургії та оброблення металу) за обсягами реалізації продукції у структурі промислової продукції України. Результативність діяльності харчових підприємств у рамках даного дослідження буде визначатися у фінансовій проекції за параметрами структури капіталу, прибутковості та ділової активності.

Харчова промисловість України є одним із системоутворюючих елементів національної економіки, а її розвиток – важливим для задоволення споживчого попиту на внутрішньому ринку України і забезпечення продовольчої безпеки та конкурентоспроможності держави. Процеси реформування в агропромисловому комплексі та харчовій промисловості обумовили розширення асортименту і підвищення якості продовольчих товарів, але на сьогодні насичення споживчого ринку продуктами харчування

відбувається частково за рахунок імпорту або переробки значної кількості імпортованої сировини.

Рівень насиченості внутрішнього ринку харчовими товарами вітчизняного виробництва є достатньо високим: частка продажу продовольчих товарів, вироблених на території України, у структурі роздрібного товарообороту продовольчих товарів 2011 р. складала 87,2%. Харчова промисловість характеризується наявністю потужної сировинної бази сільськогосподарської продукції. Так, у 2011 р. рівень самозабезпеченості України молоком і молочними продуктами склав 106,7%, зерном – 192,9%, яйцями – 109,5%, овочами та баштанними культурами – 105,3%, що створює сприятливі умови для розвитку харчопереробних підприємств в Україні. Недостатнім є рівень внутрішнього забезпечення м'ясою та плодово-ягідною продукцією вітчизняного виробництва, який у 2011 р. становив 91,4% і 74,0% відповідно [2]. Незважаючи на високу частку вітчизняної продукції у загальному обсязі внутрішнього споживання, яка протягом 2007 – 2011 рр. перевищувала 80%, слід відзначити негативну тенденцію поступового зростання частки імпорту з 12,4% у 2007 р. до 19,6% у 2011 р.

Вітчизняна харчова промисловість налічує понад 10 тисяч підприємств і місцевих одиниць, що складає 19% загальнопромислової їх кількості [3], на яких зайнято 425 тис. осіб, або 14% усіх зайнятих в промисловості країни (проте у 2011 р. порівняно з 2007 р. спостерігається тенденція до скорочення чисельності працівників на 17%).

Логіка оцінювання результативності господарської діяльності харчових підприємств буде здійснюватися за такими параметрами, які багатоаспектно характеризують: рівень структури капіталу; прибутковості діяльності, ділової активності.

Структура капіталу. Протягом 2007 – 2011 рр. на харчових підприємствах частка власного капіталу у загальній його величині не перевищувала 32%, а у 2011 р. становила 25% (табл. 1).

Така ситуація в контексті оцінювання фінансової стійкості характеризується високим рівнем фінансового ризику з точки зору залежності від зовнішніх інвесторів і кредиторів. Зростання фінансового ризику посилюється тим, що частка поточних зобов'язань у загальній величині капіталу постійно зростає і у 2011 р. складала 58%. У 2010 р. темпи зростання поточних боргів перевищували зміни перманентного капіталу у 2,6 раза, а зростання поточних зобов'язань протягом 2007 – 2011 рр. відбулися в 1,76 раза більше, ніж перманентного капіталу. Критично низькою залишається частка довгострокового позикового капіталу у загальній величині позикових коштів, крім того, протягом 2007 – 2011 рр. цей показник мав тенденцію до зниження. Високий рівень залежності від зовнішніх інвесторів і кредиторів обумовив негативну динаміку фінансової стійкості підприємств з точки зору забезпечення запасів фінансовими ресурсами (табл. 2).

Важливою характеристикою структури капіталу є його середньозважена вартість, значення якої порівняно з іншими видами промислової діяльності є не високими. Це пояснюється, перш за все, високою часткою коштів у кредиторській заборгованості та поточних розрахунках і відносно невисокими частками платних видів капіталу.

Таблиця 1

Показники структури капіталу харчових підприємств у 2007 – 2011 рр.

Показник	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
1. Коефіцієнт автономії	0,32	0,25	0,26	0,24	0,25
2. Коефіцієнт перманентного капіталу	0,50	0,46	0,46	0,41	0,42
3. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,26	0,28	0,27	0,22	0,23
4. Коефіцієнт капіталізації	0,36	0,46	0,43	0,42	0,41
5. Середньозважена вартість капіталу, %	13,8	13,05	13,31	12,64	12,92
4. Темп приросту (зменшення) власного капіталу, у % до попереднього року	x	-0,1	20,7	21,1	19,2
5. Темп приросту перманентного капіталу, у % до попереднього року	x	17,7	14,5	18,7	18,3
6. Темп приросту довгострокових зобов'язань, у % до попереднього року	x	48,9	7,3	15,5	17,0
7. Темп приросту поточних зобов'язань, у % до попереднього року	x	36,8	13,2	49,2	11,5

Розраховано на основі [4].

Таблиця 2

Показники рівня забезпеченості власними оборотними коштами та підприємств харчової промисловості у 2007 – 2011 рр.

Показник	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
1. Власні оборотні кошти, млн грн	-10665,7	-22154	-19135,3	-24923,6	-23912,4
2. Власні оборотні та довгострокові кошти, млн грн	8553,3	6463	11568,1	10524	17563,6
3. Загальні кошти для формування запасів, млн грн	62204,2	79882,5	94652	134447,8	155683,1
4. Матеріальні оборотні кошти, тис.грн	21833,7	22574,8	27523,9	36475,4	40181,5
5. Нестача (надлишок), млн грн:					
– власних оборотних коштів	-32499,4	-44728,8	-46659,2	-61399	-64093,9
– власних оборотних та довгострокових коштів	-13280,4	-16111,8	-15955,8	-25951,4	-22617,9
– загальних коштів	40370,5	57307,7	67128,1	97972,4	115501,6
6. Тип фінансової стійкості	Нестійкий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан

Розраховано на основі [4].

У цілому варто зазначити, що структура капіталу харчових підприємств характеризується високим рівнем фінансового ризику з точки зору залежності від зовнішніх інвесторів і кредиторів. Негативною тенденцією є зниження частки довгострокових позикових коштів у структурі капіталу. Позитивним моментом є порівняно невисоке значення вартості капіталу, що обумовлює позитивну тенденцію щодо зростання рівня фундаментальної вартості підприємств галузі.

Прибутковість діяльності. Основними показниками прибутковості, що дозволяють змістовно характеризувати господарську діяльність харчових підприємств, є: фінансова та економічна рентабельність, рентабельність операційної діяльності та рентабельність реалізації (табл. 3).

Одним із основних критеріїв ефективності підприємств є рівень їх фінансової рентабельності [5 – 7]. Результати аналізу фінансової рентабельності свідчать про те, що протягом 2007 – 2011 рр. вона була меншою порівняно з вартістю власного капіталу (рис. 1). Факторний аналіз рівня фінансової рентабельності харчових підприємств дозволяє зробити висновок про те, що зміни в структурі капіталу мають незначний вплив на зміну рівня прибутковості власного капіталу, а низький рівень та негативна динаміка прибутковості та продуктивності функціонування активів мають вирішальне значення для формування доходності власного капіталу, і, відповідно, змін фундаментальної вартості харчових підприємств.

Показники рентабельності харчових підприємств у 2007 – 2011 рр.

Показник	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
1. Рентабельність фінансова, %	6,23	-19,85	8,65	4,61	3,85
2. Рентабельність економічна за чистим прибутком, %	1,97	збиткові	2,27	1,09	0,95
3. Рентабельність реалізації за чистим прибутком, %	1,91	збиткові	2,20	1,18	1,02
4. Рентабельність операційної діяльності за чистим прибутком, %	2,00	збиткові	2,43	1,25	1,06

Розраховано на основі [4].

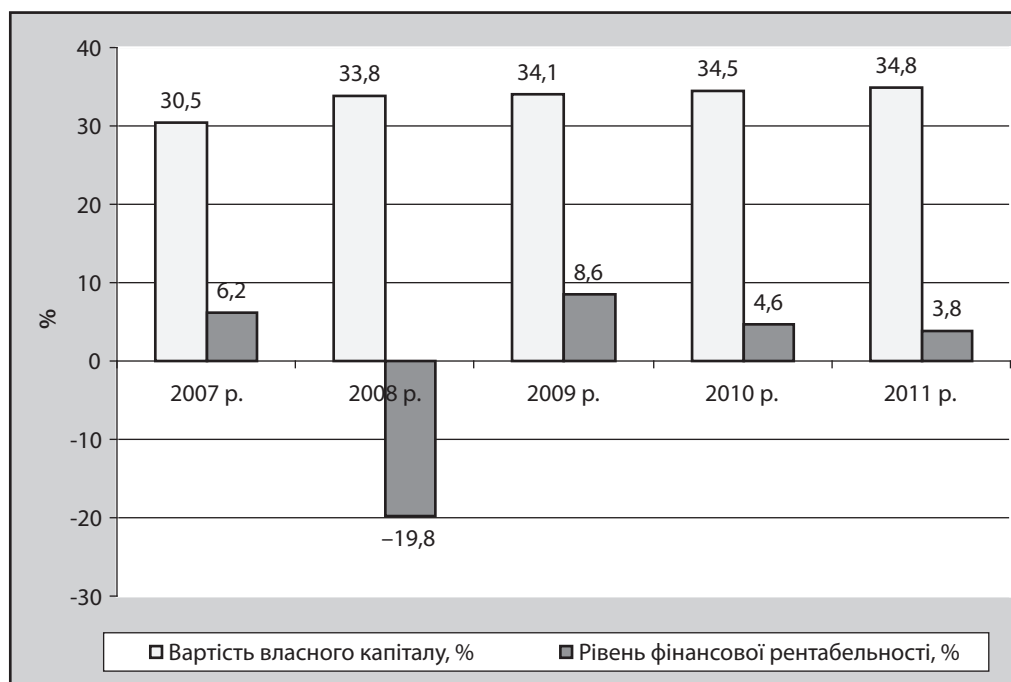

Рис. 1. Показники вартості власного капіталу та фінансової рентабельності харчових підприємств у 2007 – 2011 рр.

Розраховано на основі [4].

Порівняння рівня прибутковості капіталу (економічної рентабельності за чистим прибутком) та його середньозваженої вартості свідчить про те, що протягом 2007 – 2011 рр. на підприємствах харчової промисловості відбувалося руйнування вартості (рис. 2), негативна динаміка якої у 2011 р. має тенденцію до посилення.

Основними факторами, що негативно впливали на зміни рівня економічної рентабельності були (табл. 4): зниження рентабельності реалізації, уповільнення оборотності дебіторської заборгованості, зниження рівня поточної ліквідності.

Рівень ділової активності підприємств є комплексною характеристикою їх діяльності та визначається досить широкою кількістю показників, що характеризують ефективність використання ресурсів [1, 5]. Аналіз стану та ефективності відтворення основних засобів (табл. 5) дозволяє говорити про те, що протягом 2007 – 2011 рр. рівень їх зносу коливався на рівні 46% і був менший, ніж у цілому по промисловості.

Не зважаючи на зростання вартості основних засобів на харчових підприємствах, обсяг капітальних інвестицій у 2009 – 2010 рр. скоротився майже на 30% порівняно з 2007 р. Це призвело до зменшення частки

інвестицій в основний капітал харчових підприємств у загальнопромисловому обсязі з 18,4% у 2007 р. до 14,1% у 2011 р. Про уповільнення темпів капіталовкладень свідчить показник інвестицій в основний капітал у розрахунку на 1 грн реалізованої продукції. У 2007 р. цей показник для харчових підприємств був більшим майже на 20% порівняно із відповідним значенням у цілому по промисловості, а у 2011 р. – на 14,9% менше. Починаючи з 2010 р., зменшувалася частка інтенсивних інвестицій – вкладень у технічне переозброєння й реконструкцію діючих потужностей.

Характерною рисою відтворювальних процесів на харчових підприємствах є значний обсяг капітальних інвестицій, спрямованих на підтримку діючих потужностей, що в 2008 р. склало більше 40% від загального обсягу інвестицій в об'єкти виробничого призначення. Аналіз динаміки показників відтворювальної структури дозволяє зробити висновок про екстенсивний шлях відтворення активної частини основних виробничих засобів харчових підприємств, при цьому їх кількісні та якісні характеристики залишаються на базовому рівні.

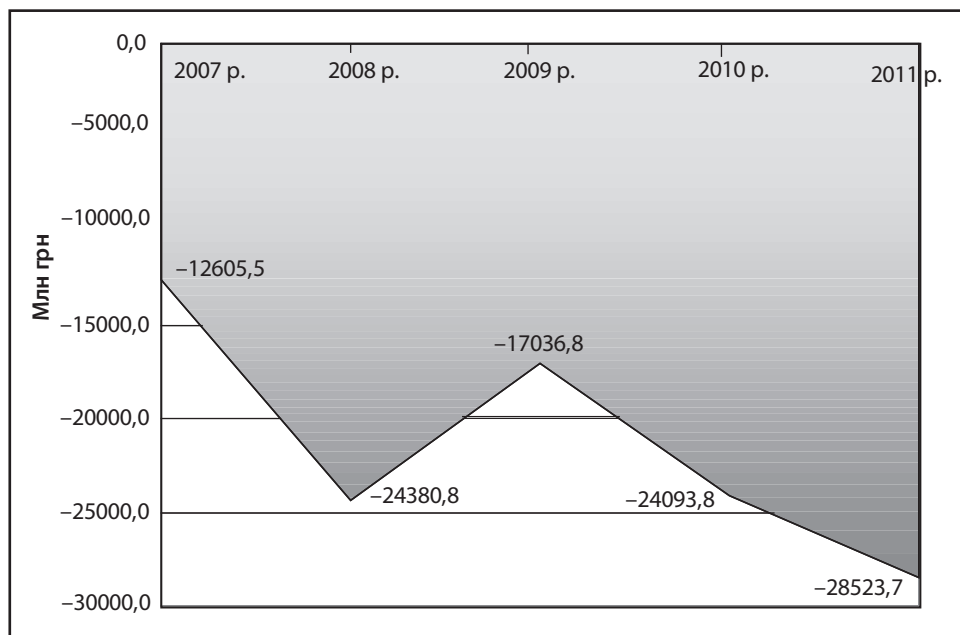

Рис. 2. Показники змін фундаментальної вартості харчових підприємств у 2007 – 2011 рр.

Розраховано на основі [4].

Таблиця 4

Показники впливу на зміну рівня рентабельності активів харчових підприємств у 2007 – 2011 рр.

Фактор впливу	2008 р. до 2007 р.	2009 р. до 2007 р.	2010 р. до 2007 р.	2011 р. до 2007 р.
<i>Абсолютна зміна рівня рентабельності активів за чистим прибутком за рахунок змін:</i>				
1. Рентабельності реалізації за чистим прибутком, %	-6,89	0,30	-0,75	-0,91
2. Коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості	0,50	-0,30	-0,36	-0,31
3. Частки дебіторської заборгованості у загальній величині оборотних активів	-0,48	0,21	0,13	0,11
4. Коефіцієнта поточної ліквідності	0,33	-0,06	-0,07	-0,03
5. Частки поточних зобов'язань у загальній величині позикового капіталу	0,10	-0,02	0,05	0,04
6. Частки позикових коштів у загальній величині капіталу	-0,45	0,16	0,11	0,09
Сукупний вплив факторів	-6,89	0,31	-0,88	-1,02

Розраховано на основі [4].

Основними напрямками екстенсивного відтворення техніко-технологічної бази харчових підприємств є технічне обслуговування та ремонт, придбання нового, але традиційного (тотожного по споживчій вартості) устаткування. Однією з основних причин такої ситуації є низький рівень інноваційної спрямованості інвестицій (яка є меншою порівняно із загальнопромисловим показником) і відсутність ефективного механізму інноваційного розвитку виробництва харчових продуктів.

Кількість харчових підприємств, що здійснювали інноваційну діяльність протягом досліджуваного періоду, мала незначні коливання та становила у 2011 р. 23% до загальної кількості інноваційних підприємств промисловості (табл. 6).

У 1998 р. майже третину всіх інноваційно активних підприємств становили харчові, натомість станом на кі-

нець 2011 р. ця частка не сягає навіть чверті. Показники ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств значною мірою визначаються обсягами її фінансування. У 2011 р. інноваційна діяльність харчових підприємств на 92,9% фінансувалася за рахунок власних коштів підприємств, у той час як у 2005 р. цей показник складав 69,5%. Оскільки основу власних коштів підприємств харчової промисловості становлять нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування, можна зробити загальний висновок про зростання ролі й значення прибутку як потенційного ресурсу фінансування ефективного розвитку підприємств. Водночас, враховуючи поширену серед вітчизняних підприємств практику приховування реального прибутку з метою зниження бази оподаткування, на державному рівні доцільно вжити заходів щодо зменшення норми оподаткування при-

бутку підприємств, який спрямовується на інноваційний розвиток, що сприятиме припливу фінансових ресурсів в інноваційну сферу. Варто відзначити, що інноваційна діяльність харчових підприємств на сьогодні характеризується такими ознаками: структурна деформованість та нестабільність; розбалансованість між потенціалом харчових підприємств та можливостями його фінансування; складність умов реалізації інноваційної політики; відсутність чітко визначених пріоритетів розвитку.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати діяльності національних харчових підприємств протягом 2007 – 2011 рр., можна виокремити такі фактори, що безпосередньо їх визначали:

- ✦ низька купівельна спроможність населення України, яке витрачає значну частку сукупного доходу на задоволення потреб у продуктах хар-

чування. Так, в Україні частка харчових продуктів у споживчому кошику складає 50 % (у Росії – 33 %, Молдові – 35 %, Республіці Білорусь – 36 %, Казахстані – 38 %) [7];

- ✦ високий рівень оподаткування товарів харчової промисловості, що не відповідає світовим тенденціям. Для забезпечення здорового харчування громадян у розвинених країнах світу запроваджується пільгове оподаткування харчових товарів. Наприклад, у Великій Британії ПДВ при виробництві таких товарів складає 0 % (при середньому значенні ПДВ на рівні 20 %), у Німеччині – 17 % (при середньому значенні ПДВ на рівні 19 %), у Франції – 5,5 % (при середньому значенні ПДВ 19,6 %) [8];
- ✦ недостатній рівень фінансування інвестиційно-інноваційного розвитку харчової промисловості, що негативно впливає на рівень конкурен-

Таблиця 5

Показники стану та ефективності відтворення основного капіталу підприємств харчової промисловості у 2007 – 2011 рр.

Показник	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
1. Коефіцієнт зносу основних засобів, %					
– харчові підприємства	45,5	44,8	45,6	45,7	45,9
2. Інвестиції в основний капітал:					
у % до попереднього року	127,5	90,4	71,5	70,7	129,4
у % до загальнопромислового обсягу інвестицій в основний капітал	18,4	17,1	18,1	14,2	14,1
3. Темп приросту (зменшення) вартості введених в експлуатацію основних засобів, у % до 2007 р.	x	9,7	-10,8	-19,9	x
4. Коефіцієнт співвідношення амортизаційних відрахувань та вартості введених в дію основних засобів	0,49	0,57	0,81	0,99	x
5. Інвестиції в основний капітал у розрахунку на 1 грн реалізованої продукції, грн/грн	0,108	0,094	0,066	0,043	0,055
6. Інноваційна ефективність інвестицій в основний капітал	0,38	0,35	0,47	0,56	0,45

Розраховано на основі [4].

Таблиця 6

Показники інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості у 2007 – 2011 рр.

Показник	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
1. Підприємства, що здійснювали інноваційну діяльність:					
– кількість, одиниць	343	309	336	328	344
– у загальній кількості підприємств харчової промисловості, %	13,2	12,0	13,1	13,0	13,2
– у загальній кількості інноваційних підприємств промисловості, %	23,3	22,1	23,8	23,6	24,0
2. Впроваджено нових технологічних процесів					
– кількість процесів	210	174	181	218	193
у тому числі маловідходних, ресурсозберігаючих, безвідходних	82	66	52	65	34
– до загальної кількості у промисловості в цілому, %	14,8	12,3	12,8	13,1	13,3
3. Освоєно виробництво інноваційних видів продукції					
– кількість	406	457	588	487	423
– до загальної кількості у промисловості в цілому, %	16,1	18,1	23,3	22,4	23,3

Розраховано на основі [4].

- тоспроможності та можливості розширення географічної структури її реалізації;
- ✦ наростання дефіциту продовольства у світі, внаслідок чого експорт товарів сільського господарства буде прибутковішим, ніж використання вітчизняної сільгосппродукції як сировинної бази для харчової промисловості. Наприклад, у 2011 р. вітчизняний експорт зернових культур становив 3617,1 млн дол. США, або 65,4% від загального обсягу експорту продуктів рослинного походження. При цьому експорт борошномельно-круп'яної промисловості склав 111,2 млн дол. США (2,0% загального обсягу експорту продуктів рослинного походження);
 - ✦ загострення конкуренції на світових ринках між виробниками різних видів рослинної олії, а саме: пальмової олії та олії з сої, та висока вартість соняшникової олії на світових ринках можуть призвести до зменшення обсягів її експорту з України;
 - ✦ високий інфляційний тиск всередині країни, який, з одного боку, призводить до подорожчання сировинних ресурсів, збільшення вартості фінансових та обмеження інвестиційних, а з іншого – гальмує розвиток платоспроможного попиту населення;
 - ✦ високий рівень зношеності основних засобів та низькі темпи їх оновлення, що перешкоджає їхній швидкій модернізації на інноваційній основі. Збереження на багатьох підприємствах галузі, зокрема на середніх і малих, застарілих технологій, що унеможлиблює реалізацію сучасних підходів до управління якістю, ускладнює стандартизацію та сертифікацію продукції відповідно до світових вимог;
 - ✦ високий рівень енерго- та ресурсомісткості технологій виробництва порівняно з розвиненими країнами, чим підсилюються ризики, пов'язані зі зростанням світових цін на енергоносії та продовольство;
 - ✦ низький рівень розвитку виробничої, логістичної та ринкової інфраструктури (реальний моніторинг, інформаційно-маркетингове, виставково-торговельне та фірмове технічне забезпечення, сервісні формування, неефективний механізм фінансового лізингу з повернення платежів тощо). ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Олексюк О. І.** Економіка результативності : [монографія] / О. І. Олексюк. – К. : КНЕУ, 2008. – 362 с.
2. Приоритетні напрями розвитку імпортозамінних виробництв у харчовій промисловості України. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/articles/983/#_ftnref1
3. **Шелудько Е. І.** Структурно-технологічні засади модернізації харчової промисловості України / Е. І. Шелудько // Ефективна економіка. – 2010. – № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=404>

4. Державна служба статистики. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>
5. **Швиданенко Г. О.** Управління капіталом підприємства / Г. О. Швиданенко, Н. В. Шевчук. – К. : КНЕУ, 2007. – 440 с.
6. **Дамодаран А.** Инвестиционная оценка. Инструменты и техника оценки любых активов [Текст] / А. Дамодаран. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 1344 с.
7. **Мендрул О. Г.** Управління вартістю підприємства / О. Г. Мендрул – К. : КНЕУ, 2011. – 538 с.
8. World economic outlook April 2011 Tensions from the Two-Speed Recovery Unemployment, Commodities, and Capital Flows, International monetary fund, ISBN 978-1-61635-059-8
9. Реструктуризація промисловості України у процесі посткризового відновлення: аналіт. доп. / О. В. Собкевич, А. І. Сухоруков, В. Г. Савенко, С. Л. Воробйов, [та ін.]; за заг. ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2011. – 112 с.

REFERENCES

- Derzhavna sluzhba statystyky. Ofitsiyni sait. <http://ukrstat.gov.ua/>
- Damodaran, A. *Investitsionnaia otsenka. Instrumenty i tekhnika otsenki liubykh aktivov* [Investment valuation. The tools and techniques of assessment of any assets]. Moscow: Alpina Biznes Buks, 2008.
- Mendrul, O. H. *Upravlinnia vartistiu pidpriemstva* [Cost Management Company]. Kyiv: KNEU, 2011.
- Oleksuk, O. I. *Ekonomika rezul'tatyvnosti* [Economy performance]. Kyiv: KNEU, 2008.
- "Priorytetni napriamy rozvytku importozaminnykh vyrobnytstv u kharchovii promyslovosti Ukrainy. Analychna zapyska" [Priorytetni directions of development of import substitution industries in the food industry in Ukraine. Policy Brief]. http://www.niss.gov.ua/articles/983/#_ftnref1
- Shvydanenko, H. O., and Shevchuk, N. V. *Upravlinnia kapitalom pidpriemstva* [Money management company]. Kyiv: KNEU, 2007.
- Sheludko, E. I. "Strukturno-tekhnolohichni zasady modernizatsii kharchovoi promyslovosti Ukrainy" [Structural and technological bases of upgrading Ukraine's food industry]. <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=404>
- Sobkevych, O. V., Sukhorukov, A. I., and Savenko, V. H. *Restrukturnyzatsiia promyslovosti Ukrainy u protsesi postkryzovoho vidnovlennia* [Industrial restructuring Ukraine in the post-crisis recovery]. Kyiv: NISD, 2011.
- World economic outlook April 2011 Tensions from the Two-Speed Recovery Unemployment, Commodities, and Capital Flows, International monetary fund.